

Vabariigi Valitsuse määruse
„Sarve maastikukaitseala kaitse-eeskiri“ eelnõu
SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

„Looduskaitseseaduse“ § 10 lõike 1 alusel on Vabariigi Valitsusel õigus võtta alla kaitse alla ning kehtestada ala kaitsekord.

Sarve maastikukaitseala (edaspidi *kaitseala*) moodustati Hiiumaa RSN Täitevkomitee 30. juuli 1973.a otsusega nr 76 kohaliku tähtsusega maastikukaitsealana. Praegu kehtiv Sarve maastikukaitseala kaitse-eeskiri ja välispiiri kirjeldus on kinnitatud Vabariigi Valitsuse 27.augusti 1996. a määrusega nr 219 „Sarve maastikukaitseala kaitse-eeskirja ja välispiiri kirjelduse kinnitamine“. Vastavalt „Looduskaitseseaduse“ § 91 lõikele 1 kehtivad enne selle seaduse jõustumist kaitse alla võetud kaitsealade ja kaitstavate looduse üksikobjektide kaitseks kehtestatud kaitse-eeskirjad ja kaitsekord seni, kuni kehtestatakse „Looduskaitseseaduse“ alusel uued kaitse-eeskirjad. Seega ei võeta määrusega kaitse alla uut ala, vaid laiendatakse olemasolevat kaitstavat loodusobjekti ning kehtestatakse uus kaitse-eeskiri.

Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu on koostanud Riikliku Looduskaitsekeskuse Hiiu-Lääne regiooni Hiiumaa talituse kaitse planeerimise spetsialist Reelika Ojatamm, eelnõuga kavandatud kitsenduste vajalikkust, „Looduskaitseseadusele“ vastavust ja seletuskirja nõuetekohast vormistust kontrollis (tel). Eelnõu keeleteoimetaja on (tel.....) ja eelnõu õigusekspertiisi on teinud (tel).

2. Eelnõu sisu

Sarve maastikukaitseala kaitse-eesmärk on kaitsta haruldasi ja teadusliku väärtusega geoloogilisi objekte (Limneamere rannavallid) ning nendega seotud looduslike ja poollooduslike lookooslusi, eelkõige lookaasikuid; elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta nimetab I lisa ning taimeliike, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ nimetab II ja IV lisa ja nende kasvukohti. Kaitstavad elupaigatüübid on: püsitaimestuga kivirannad (1220 - sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt loodusdirektiivi lisale I), rannaniidud (1630*), kadastikud (5130), lood (6280*), puisniidud (6530*), puiskarjamaad (9070);. II lisa nimetaud liigid on II kaitsekategooria kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*) ja III kaitsekategooria madal unilook (*Sisymbrium supinum*). IV lisa liigid on III kaitsekategooria tähnik- sinitii (*Maculinea arion*) ja valgelaup-rabakiil (*Leucorrhinia albifrons*). Lisaks eelpoolmainitule on kaitseala kaitse-eesmärgiks II kaitsekategooria liikide nagu müür-raunjalg (*Asplenium ruta-muraria*), pruun raunjalg (*Asplenium trichomanes*), randtarn (*Carex extensa*), punane tolmepea (*Cephalanthera rubra*), madal kadakkaer (*Cerastium pumilum*), täpiline sõrmkäpp (*Dactylorhiza incarnata* subsp. *cruenta*), harilik muguljuur (*Herminium monorchis*), kärbesõis (*Ophrys insectifera*), jumalakäpp (*Orchis mascula*) ning jäik keerdsammal (*Tortella rigens*) ja nende elupaikade ning III kategooria kaitsealuste liikide nagu veripunane koldrohi (*Anthyllis coccinea*), kahkjaspunane sõrmkäpp (*Dactylorhiza incarnata*), tumepunane neiuvaip (*Epipactis atrorubens*), laialehine neiuvaip (*Epipactis helleborine*), sooneiuvaip (*Epipactis palustris*), harilik käoraamat (*Gymnadenia conopsea*), kaljukress (*Hornungia petraea*), suur käopõll (*Listera ovata*), hall käpp (*Orchis militaris*), kahelehine käokeel (*Platanthera bifolia*), rohekas käokeel (*Platanthera chlorantha*) ja tui tähtpea (*Scabiosa columbaria*) ja nende elupaikade kaitse.

Kaitseala on tsoneeritud vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele neljaks sihtkaitsevööndiks ja üheks piiranguvööndiks. Sihtkaitsevööndi režiim on vajalik kaitsealuste liikide, nende elupaikade ja loo- ning rannakoosluste kaitseks ning poollooduslike koosluste säilimiseks. Piiranguvööndisse jäävad piirkonna majanduslikult kasutatavad alad, õuemaad, põllumaad ja muud looduskaitseleise seisukohalt vähem väärtuslikud alad.

Kaitse-eeskirjaga on lubatud inimesel kaitsealal viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi. Kaitseala teedel on lubatud sõidukiga ning teedel ja radadel jalgrattaga sõitmine. Väljaspool teid on lubatud sõita järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, kaitseala kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud töödel, kaitseala kaitse korraldaja nõusolekul teostataval teadustegevusel ning lisaks liinirajatiste hooldamiseks vajalikel töödel, metsamajandustöödel või põllumajandustöödel ning õuemaal. Kaitsealal on lubatud jahipidamine ja kalapüük.

Kaitsealal ei ole lubatud ilma kaitseala valitseja nõusolekuta muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja kõlvikute sihtotstarvet, koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoimingud, väljastada metsamajandamiskava, kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut, anda projekteerimistingimusi, anda ehitisluba ning nõusolekut väikeehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks ja rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee-erikasutusluba või ehitisluba või nõusolekut väikeehitise ehitamiseks.

Kaitseala sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks. Sihtkaitsevööndis on keelatud majandustegevus ja loodusvarade kasutamine. Sihtkaitsevööndite kaitse-eesmärk on Aruküla sihtkaitsevööndis lookoosluste säilitamine ja taastamine ning kaitsealuste liikide kaitse, Lääne-Sarve ja Ida-Sarve sihtkaitsevööndites lookoosluste, eelkõige lookaasikute, rannikukoosluste ja kaitsealuste liikide elu- ja kasvukohtade kaitse ning Suurealvari sihtkaitsevööndis lookoosluste, rannikukoosluste, kaitsealuste liikide kaitse ja maastikuilme säilitamine. Kaitse-eesmärgi saavutamine sihtkaitsevööndis tagatakse hooldustöödega.

Lõkketegemine sihtkaitsevööndites on lubatud kohtades, mis on kaitseala kaitse korraldaja nõusolekul selleks ette valmistatud ja tähistatud, samuti kaitseala kaitse korraldaja nõusolekul koosluste hooldustööde käigus ka väljaspool selleks ette valmistatud ja tähistatud kohti. Sihtkaitsevööndites on lubatud ka kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine ja rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine ainult kaitseala kaitse korraldaja nõusolekul. Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud tootmisotstarbeta rajatise püstitamine kaitseala tarbeks ning olemasolevate ehitiste hooldustööd, poollooduslike koosluste ilme ja liigikoosseisu tagamiseks ning kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalikud tööd ning koosluste kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile, kusjuures metsakoosluste kujundamisel on kaitseala valitsejal õigus esitada nõudeid raieaja ja -tehnoloogia, metsamaterjali kokku- ja väljaveo ning puistu koosseisu ja täiuse osas. Kaitse korraldaja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud adru ja roo. Sihtkaitsevööndis on poollooduslike koosluste esinemisaladel nende ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik niitmine, loomade karjatamine, puu- ja põõsarinde kujundamine ja harvendamine ning vaadete avamine

Kaitseala piiranguvööndis on lubatud majandustegevus. Kaitseala valitseja nõusolekul on

lubatud ehitise, kaasa arvatud ajutise ehitise, püstitamine ning veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine õuemaal. Mujal on veetaseme ja kaldajoone muutmine lubatud kaitseala valitseja nõusolekul. Rahvaürituste korraldamine on lubatud, kuid rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata kohtades, välja arvatud õuemaal, on lubatud üksnes kaitseala kaitse korraldaja loal. Kaitseala kaitse korraldaja nõusolekul on lubatud ka roo varumine külmumata pinnaselt. Telkimine ja lõkketegemine on lubatud, kaitseala paikades, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ettevalmistatud ja tähistatud. kaitse korraldaja nõusolekul koosluste hooldustööde käigus ka väljaspool selleks ette valmistatud ja tähistatud kohti ning eramaal maaomaniku loal.

Piiranguvööndis on keelatud uue maaparandussüsteemi rajamine ja maavara kaevandamine. Keelatud on ka puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine, biotsiidi, taimekaitsevahendi ja väetiste kasutamine, välja arvatud põllumaal ja õuemaal. Uuendusraie on lubatud häilraiena.

Piiranguvööndi poollooduslike koosluste esinemisaladel on nende ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik heina ja roo niitmine, loomade karjatamine, puu-ja põõsarinde kujundamine ja harvendamine ning lisaks vaadete avamiseks puu-ja põõsarinde kujundamine ja harvendamine.

Kaitseala kaitsekorra väljatöötamisel on arvestatud kaitsealal esinevaid loodusväärtusi ja eksperdiarvamust kaitse-eeskirja, tsoneeringu ning kaitsekorra kohta. Kaitse-eeskirjaga kehtestatavad piirangud on sätestatud ulatuses, mis tagab kaitsealal esinevate liikide ja looduslike elupaikade soodsa seisundi. Leebem kaitsereežiim seaks ohtu kaitseala kaitseesmärkide saavutamise ja kaitseväärtuste säilimise.

Sarve maastikukaitseala pindala on hektarit, sellest eramaad hektarit ja jätkuvalt riigi omandis olevat maad hektarit.

3. Maaomanike seisukohad

..... 2008 a.(kohas) toimunud avalikustamisel osales ... inimest. Avalikustamisel tutvustati kaitseala piiride ja kaitsekorra muudatusi ning kaitse-eeskirja eelnõu. Kaitse-eeskirja avalik väljapanek kestis Hiiumaa Keskkonnateenistuses ja Pühalepa Vallavalitsuses2008. Avaliku väljapaneku ja avalikustamiskoosoleku toimumisajast teatati Ametlike Teadaannetes (...2008), üleriigilise levikuga ajalehes (2008) ja kohalikus ajalehes Hiiu Leht (2008).

„Looduskaitseaduse“ § 9 kohase kaitse alla võtmise menetluse käigus saadeti ...-le kaitsealal paikneva kinnisasja omanikule kaitse-eeskirja kehtestamise teated tähtkirjaga. Kirjad sisaldasid teavet avaliku arutluse toimumise aja ja koha kohta ning teadet, et kui pretensioone ning ettepanekuid ei esitata, loetakse, et kinnisasja omanik on kaitseeeskirja kooskõlastanud. Saadetud teadetest ei jõudnud adressaatideni ... kirja, nende maaomanike teavitamiseks avaldati teated Ametlike Teadaannetes (.....) ja ajalehes (.....). Oma arvamus on kirja teel esitanud..... kinnistu omanikud:

Lisaks avaldasid kaitse-eeskirja kohta arvamust

Pärast avalikustamiskoosolekult ning kirja teel laekunud arvamuste laekumist, nende analüüsimist ning kaitse-eeskirja korrigeerimist korraldati uus avalik arutelu. Selleks avaldati vastavasisulised teated Ametlikes Teadaannetes (.....2008) ning ajalehes (.....2008). (Lisaks saadeti tähtkirja maaomanikele, kelle maaüksuse kaitsekorda võrreldes eelmise kirjas

käsitletuga muudeti.)

.....(kuupäev) toimunud koosolekul osales inimest. Avalikustamisel tutvustati kaitseala piiride ja kaitsekorra muudatusi ning kaitse-eeskirja eelnõu.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Kaitseala kaitsekorra kavandamisel on lähtutud „Looduskaitseseaduses“ esitatud nõuetest ning arvestatud vastavust Euroopa Ühenduse õigusele, eelkõige nõukogu direktiivile 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta. Sarve maastikukaitseala hõlmavad Väinamere linnuala, mis on Vabariigi Valitsuse 2004. a 05. augusti korralduse nr 615-k "Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri" lisa 1 punkti 1 alapunkti 66 kohaselt, ning Väinamere loodusala mis on sama korralduse lisa 1 punkti 1 alapunkti 498 kohaselt, määratud Natura 2000 võrgustiku aladeks.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub “Riigi Teataja seaduse” § 5 lõikes 5 sätestatud ajal.

7. Eelnõu koostööstamine

Jaanus Tamkivi
Minister